

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Územné vymedzenie:	Obec Teriakovce
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHSR:	DD. MM. RRRR
Dátum platnosti	od 01.01.2026 do 31.12.2035
Verzia ¹	1.0
Publikovaný verejne:	DD. MM. RRRR

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje

Obsah

Úvod	3
Cieľ dokumentu PHSR obce Teriakovce	4
Časť A - Analytická časť	7
Geologické a geomorfologické pomery	10
Hydrologické pomery	11
Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra	12
Chránené územia	14
Odpadové hospodárstvo	16
História obce.....	17
Technická infraštruktúra a doprava	21
Vzdelávanie a školstvo	22
Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia.....	23
Ľudské zdroje	23
Analýza príčin a dôsledkov	26
Hospodárenie obce	28
Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia.....	31
STEEP analýza	33
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia	34
SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)	34
Časť B - Strategická časť	38
Vízia, ciele a priority	38
Časť C - Programová časť	42
Opatrenia a aktivity	42
Opis rozvojovej stratégie.....	43
Časť D - Realizačná a finančná časť	46
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR:	48
Systém monitorovania a hodnotenia:	48
Záver	50
Prílohy PHSR.....	51
Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR.....	52
Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov	53

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 (ďalej len „PHSR“) je základným programovým a výkonným dokumentom spracovaným na lokálnej a čiastočne i regionálnej úrovni. Zohráva kľúčovú úlohu pri plánovaní rozvoja obce a pri využívaní štrukturálnych fondov EÚ pre svoj sociálno – hospodársky rozvoj. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Je strednodobým programovým dokumentom realizačnej fázy na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce s dôrazom na ekonomickú a sociálnu oblasť.

Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja upravuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

PHSR obce Teriakovce podporuje regionálny rozvoj na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu a ekonomickú sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie a stimuláciu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe monitorovania bude priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

PHSR rieši „využitie malého územia na miestnej úrovni“ – v intraviláne obce - § 4 ods. 2 písm. b) zákona EIA. Tento dokument je otvorený, je možné ho dopĺňať a tým pružne reagovať na potreby občanov a potreby rozvoja obce.

Na vypracovaní tohto dokumentu participovali zainteresované subjekty obce, pričom dôležitú úlohu zohral aj záujem občanov. Tí boli zapojení hlavne do prezentovania svojich návrhov a konkrétnych myšlienok pre ďalší rozvoj a smerovanie obce.

Obsah (osnova) dokumentu PHSR:

- Úvod
- Časť A - Analytická časť
- Časť B - Strategická časť
- Časť C - Programová časť
- Časť D - Realizačná a finančná časť
- Záver
- Prílohy

Cieľ dokumentu PHSR obce Teriakovce

Cieľom dokumentu PHSR je vytvoriť trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu obce, ktorá je zameraná na realizáciu sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce s prihliadnutím na dodržanie globálnych cieľov regionálneho vývoja.

Vypracovaním tohto dokumentu splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ - princíp programovania, ktorý hovorí, že podpora zo zdrojov EÚ sa viaže na vypracovanie programových dokumentov. Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu SR je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby dokumentu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce umožní obci zorientovať sa v hlavných oblastiach rozvoja obce, pričom jej budú ponúknuté konkrétne aktivity na ich realizáciu a ďalšie postupy na ich napĺňanie.

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR

Vypracovanie PHSR obce Teriakovce je dôležité pre:	• Zvyšovanie konkurencieschopnosti a efektivity pri čerpaní z fondov Európskej únie v rámci aktuálnej výzvy operačných programov.
	• Dosiahnutie využitia strategického plánovania v území obce.
	• Lepšiu implementáciu rozvojových aktivít.

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	– Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Forma a riadenie procesu spracovania	– pracovníkmi samosprávy, – s pomocou externých odborníkov - metodická podpora, konzultácie, – za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať starosta obce

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I /25	II /25	III /25	IV /25	V /25	VI /25	VII /25	VIII /25	IX /25	X /25	XI /25	XII /25
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná a finančná časť												
Záver												

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni

Rozpočet obce na rok 2025

Účtovná závierka obce Teriakovce r. 2024

Výročná správa obce Teriakovce za r. 2023

Program rozvoja obce Teriakovce 2016-2025

Územný plán obce Teriakovce zmeny a doplnky č.3/2014

Web stránka obce Teriakovce <https://teriakovce.sk/>

Stratégia CLLD MAS Šafrán s názvom: „Rozvoj Šafránu – Naša priorita“

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030

Integrovaná územná stratégia Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027

Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030

Nízko uhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

Program Slovensko 2021 – 2027

Program rozvoja vidieka SR 2014-2022

Pri spracovaní analytickej časti PHSR bola použitá metodika zberu informácií získaných z portálu ŠÚ SR (DATAcube, SODB 2021), z web stránok wikipédia, e-obce, z portálu štátnej ochrany prírody, z web stránky MIRRI a MV SR, z web stránky Prešovského samosprávneho kraja (www.po-kraj.sk), dostupných informácií z web stránky obce Teriakovce (<https://teriakovce.sk/>) a od starostu obce Teriakovce.

Časť A - Analytická časť

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec Teriakovce je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Obec Teriakovce leží medzi dvoma potokmi, ktoré sú tzv. hranicou medzi obcou Šalgovík a obcou Ruská Nová Ves. Na juhozápadnej strane obec Teriakovce susedí s mestskou časťou Solivar. Zo severovýchodu susedí s obcou Vyšná Šebastová. Obec leží od krajského mesta Prešov na východ. Vzdušná čiara je asi 4 až 5 km, po ceste 6 km. Obec sa začína na konci vicinálnej cesty (odbočka) Solivar – Ruská Nová Ves – Teriakovce. Obec je na miernom svahu medzi dvoma malými potokmi, čo tečú na východ a na západ. Obec leží v priemernej nadmorskej výške 355 m. V katastri prevládajú hnedé lesné pôdy, severnú časť tvoria súvislé lesné porasty, ktoré naznačujú začiatok Slanských vrchov. Územie odvodňujú potoky Baracký a Šalgovický.

Obec Teriakovce susedí s katastrálnymi územiami: Prešov, Vyšná Šebastová, Podhradík, Ruská Nová Ves.

Mikroregión: Sigordská spoločnosť záujmové združenie právnických osôb

Združenie obcí EKOTORYSA

Obec je členom OZ MAS Šafrán

Prvá písomná zmienka: 1371

Nadmorská výška 355 m.n.m.

Adresa: Obec Teriakovce , Šípková 54/8, 080 05 Teriakovce

Štatutárny zástupca: Ing. Martin Šima

Kontaktné informácie

Telefón: 051/ 771 67 02

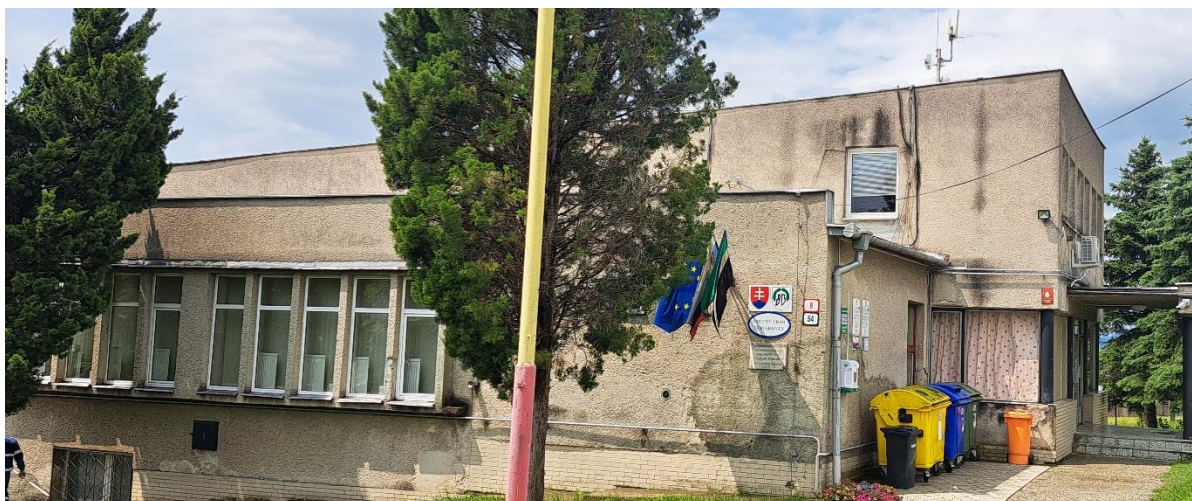
Mobil: +421 904 408 841

IČO: 00327859

DIČ: 2020548211

E-mail: obec@teriakovce.sk

Obrázok 1 Budova obecného úradu

Zdroj: OcÚ Teriakovce

Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Teriakovce

Kód obce:	525286
Názov okresu:	Prešov
Názov kraja:	Prešovský
Štatút:	obec
PSČ:	080 05
Telefónne smerové číslo:	051
Prvá písomná zmienka o obci:	1385
Nadmorská výška obce v m. n. m.:	363
Celková výmera územia obce (ha):	320
Hustota obyvateľstva na km ² :	387,81

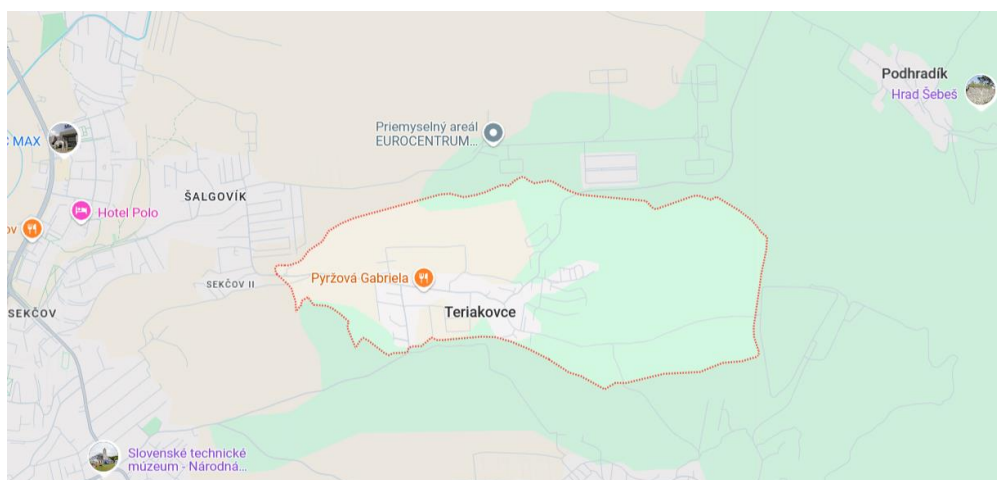
Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Teriakovce>

Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Teriakovce

Zemepisná šírka:	48° 59' 22" severnej šírky
Zemepisná dĺžka:	21° 18' 35" východnej dĺžky

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Teriakovce>

Obrázok 2 Poloha obce Teriakovce

Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Obrázok 3 Letecká snímka obce Teriakovce

Zdroj: <https://teriakovce.sk/category/galeria/obec-kostol/>

Tabuľka 6 Spádovosť obce Teriakovce

Sídlo matričného úradu	Prešov
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Prešov
Sídlo Okresného súdu	Prešov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prešov

Sídlo pracoviska okresného úradu	Prešov
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov

Zdroj: vlastné spracovanie

Geologické a geomorfologické pomery

Katastrálne územie obce Teriakovce je vo východnej časti budované neogénnymi monotónnymi sivými vápnitými ílovcami mirkovského súvrstvia. Juhozápadná časť katastra je budovaná neogénnymi sedimentmi, ktoré zastupujú zelenosivé prachovité ílovce s polohami jemnozrnných pieskovcov (kladzianske súvrstvie). Prevládajúcim litotypom sú prachovité ílovce, ktoré lokálne prechádzajú do prachovcov. Jemnozrnné pieskovce tvoria v súvrství polohy 0,3 až 2,0 m hrubé, obyčajne však nepresahujú 1 m. Neogénne sedimenty sú v severnej polovici katastra prekryté kvartérnymi sedimentmi, ktoré zastupujú proluviálne sedimenty stredného pleistocénu s pokryvom sprašovitých hĺn stredného a mladšieho pleistocénu. Tieto sedimenty vytvárajú najstaršiu generáciu náplavových kužeľov na západnom úpätí Slanských vrchov. Ich pôvodný tvar bol neskoršími eróznou-denudačnými procesmi značne pozmenený.

V severovýchodnej časti katastra sú na neogénnych sedimentoch uložené proluviálne sedimenty – piesčité a hlinité štrky, tvoria nízke náplavové kužele Šebastovky a Šebastovíka, valúny majú priemernej veľkosti 5 – 6 cm s rôznym stupňom navetrania. Zaujímavá je pozícia kužeľa Šebastovíka, ktorý v tejto časti je uložený na mindelskom náplavovom kuželi Šebastovky. Jednotlivé predkvartérne súvrstvia sú vo väčšej alebo menšej miere pokryté kvartérnymi sedimentmi (najmä deluviálne, v menšej miere aj fluviálne sedimenty). Fluviálne sedimenty tvoria výplň údolnej nivy väčších vodných tokov (napr. vodné toky Šebastovka a Šebastovík), predstavujú ich piesčité štrky, hlinité štrky, hliny a íly. Deluviálne sedimenty tvoria hrubšie výskyty na plochých svahoch a nezriedka predstavujú vhodné prostredie pre vznik svahových porúch.

Z hľadiska inžinierskogeologickej rajonizácie prevažuje v južnej časti katastra rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov, v severnej časti katastra rajón proluviálnych sedimentov.

V riešenom katastrálnom území je diagnostikované nízke i stredné radónové riziko.

Z hľadiska geomorfologického členenia vymedzené riešené územie k.ú. Teriakovce patrí k Západným Karpatom, k subprovincii Vnútorne Západné Karpaty, do oblastí Lučenecko-

košickej zníženiny, geomorfologického celku Košická kotlina, geomorfologického podcelku Torská pahorkatina.

Kataster sa vyznačuje reliéfom stredne až silne členenej pahorkatiny s hladko modelovaným reliéfom, s plytko zarezanými dolinami vodných tokov, sklonmi svahov zväčša od 3 do 7 o (zriedkavé sú územia so sklonom nad 12 o). Základnými typmi eróznou – denudačného reliéfu sú v oblasti Torskej pahorkatiny reliéf erózných brázd a reliéf kotlinových pahorkatín. Z vybraných typov reliéfu majú významné postavenie zosuvy, prolúviálne kužele vysoké, stredné a nízke.

V riešenom území prevládajú fluviálne a stráňové procesy, z ktorých dominuje výmoľová a plošná vodná erózia na poľnohospodárskej pôde. Na neogénnych i kvartérnych sedimentoch sa uplatňujú aj zosuvné procesy ako jeden z najdynamickejších prejavov svahovej modelácie. Fluviálne procesy sú za normálnych podmienok obmedzené len na korytá vodných tokov, počas povodní môžu výrazným spôsobom prispieť k zmenám reliéfu vo väčšom rozsahu, pričom sú často zasiahnuté aj doliny, ktoré nemajú pravidelne tečúci vodný tok.

Zdroj: Územný plán obce Teriakovce

Hydrologické pomery

Z hľadiska hydrogeografických charakteristík riešené územie katastra Teriakovce patrí k úmoriu Čierneho mora, do povodia rieky Bodrog. Riešený kataster odvodňujú dva vodné toky pretekajúce okrajom katastra: na severe je to Šalgovický potok, na juhu Baracký potok. Šalgovický potok sa vlieva do vodného toku Sekčov, Baracký potok tvorí pravostranný prítok Solného potoka a ten sa vlieva taktiež do vodného toku Sekčov. Vodný tok Sekčov sa vlieva ako ľavostranný prítok do rieky Torysa v južnej časti zastavaného územia mesta Prešov. Vlastným zastavaným územím obce Teriakovce preteká iba krátky bezmenný potok. Sústredený odtok v údolných polohách a vodný tok pretekajúci cez zastavané územie obce môže pri istých typoch zrážok predstavovať riziko pre zastavané plochy (vznik zátopovej vlny). Hydrogeologický komplex tvoria sedimenty neogénu, ktoré majú prevažne puklinovú priepustnosť. Z hľadiska výskytu a cirkulácie podzemnej vody sú tu rôznorodé horniny.

Zdroj: Územný plán obce Teriakovce

Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra

Územie v širšom okolí obce Teriakovce možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do dvoch klimatických oblastí:

- teplej klimatickej oblasti, mierne vlhkej, s chladnou zimou reprezentovanej okrskom T7 (západná a stredná časť katastra),
- mierne teplej klimatickej oblasti reprezentovanej mierne teplým, mierne vlhkým pahorkatinovým až vrchovinovým okrskom M3 (územie vo východnej časti katastra).

Z hľadiska výskytu hmiel patrí predmetné katastrálne územie Teriakovce do oblasti zníženého výskytu hmiel – podhorské až horské svahové polohy (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 20 do 50 dní). Vo východnej časti katastra sú vrcholové polohy Slanských vrchov zaradené do oblasti horských advektívnych hmiel (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 70 do 300 dní).

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie obce Teriakovce medzi priemerne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým široké údolie rieky Torysa a severnú časť Košickej kotliny južne od mesta Prešov. V prípade mesta Prešov a jeho okolia je určujúcim faktorom veterných pomerov v predmetnom území predovšetkým severojužná orientácia Košickej kotliny, uzavretej zo západu, severu (čiastočne) a z východu pohoriami. Pomerne široké údolie Torysy nevytvára možnosti pre dlhodobé stagnácie chladného vzduchu. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach v okolí Torysy. Na ich formovaní sa podieľajú stekajúce prúdy chladného vzduchu, najmä zo západných svahov Slanských vrchov.

Zdroj: Územný plán obce Teriakovce

Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Teriakovce v r. 2024

Pôdny fond	Výmera v m ²
Celková výmera územia obce	3 204 394
Poľnohospodárska pôda - spolu	2 034 613
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	1 725 030
Poľnohospodárska pôda - chmeľnica	0
Poľnohospodárska pôda - vinica	0

Poľnohospodárska pôda - záhrada	98 064
Poľnohospodárska pôda - ovocný sad	3 678
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	207 841
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	1 169 781
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	711 706
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	55 994
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	216 692
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	185 389

Zdroj: ŠÚ SR

Celková výmera územia obce je 320,44 ha, výmera poľnohospodárskej pôdy je 203,46 ha (63,49%) a nepoľnohospodárskej pôdy 116,98 ha (36,51%).

Celkovo najvyššie zastúpenie má orná pôda, ktorý tvorí až 53,83 % celkovej výmery pôdneho fondu obce Teriakovce . Čo sa týka poľnohospodárskej pôdy má s výmerou 172,50 ha najväčšie zastúpenie orná pôda. Čo sa týka nepoľnohospodárskej pôdy má s výmerou 71,17 ha najväčšie zastúpenie lesný pozemok. V obci nie sú žiadne chmeľnice ani vinice.

V katastrálnom území obce na riešených záberoch poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú tieto hlavné pôdne jednotky:

56, LMg až PGI, luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké,

57, PGm, pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké),

84, KMg, kambizeme pseudoglejové na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké),

88, RM až RMp, regozeme typické až regozeme pelické, ojedinele hnedozeme erodované, alebo kambizeme erodované na slieňoch alebo íloch, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké),

89, PGm, pseudogleje typické na polygénnych hlinách so skeletom, stredne ťažké až ťažké.

Zdroj: Územný plán obce Teriakovce

Tabuľka 8 Štruktúra pôdnych typov poľnohospodárskych pôd v okrese Prešov

Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	8,34
ČA - čiernica	2,83
ČM - černoziem	0,31
RM - regozem	4,16
HM - hnedozem	3,36
LM - livizem	1,40
KM - kambizem	55,90
PZ - podzol	-
PG - pseudoglej	16,41
RA - rendzina	5,87
OM - organozem	-
SK - slanisko, SC - slanec	-
LI - litozem, RN - ranker	0,07
GL - glej	0,32
KT - kultizem	-
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambizeme a ichkomplexy na zrázoch	1,02

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Väčšina pôd v okolí obce bola ovplyvnená činnosťou človeka. Ich úrodnosť bola negatívne ovplyvnená najmä zmenou obehu minerálnych látok. Zníženie úrodnosti pôd zavinilo nahradenie prirodzeného hnojiva umelým. Poľnohospodárske pôdy sú alokované hlavne v severozápadnej časti katastra obce. Ďalšie negatíva v oblasti hospodárenia s pôdou sa prejavujú vo forme nesystémových úprav, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene a rekultivácia pôdy, ktoré narušili vodný režim v krajine a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie. Rozsiahle plochy sú tiež ovplyvnené kyslými dažďami a prašným spádom.

Chránené územia

Za osobitne chránené časti prírody a krajiny sa podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) považujú územia, ktoré sú vyhlásené za chránené územia (územná ochrana) a chránené druhy rastlín a živočíchov (druhovú ochranu). Územná ochrana je ochrana územia v 2. až 5. (najvyššom) stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Na území, ktorému sa neposkytuje územná ochrana v 2. až 5. stupni ochrany, platí podľa zákona č. 543/2002 Z. z. 1. stupeň ochrany.

Chránené územia môžu byť súčasťou národnej siete chránených území alebo môžu byť súčasťou európskej siete chránených území – NATURA 2000 (územia európskeho významu – SKUEV a chránené vtáčie územia – CHVÚ).

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. (Zdroj: www.sospr.sk)

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ: smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch – Birds Directive); smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats Directive). Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

1. osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

V k. ú. Teriakovce sa nenachádza žiadne chránené vtáčie územie.

Tabuľka 9 Prehľad CHVÚ v okrese Prešov

Názov chráneného územia	Kód lokality	Výmera CHÚ
Čergov	SKCHVU052	35 850 ha
Slanské vrchy	SKCHVU025	60 382 ha
Volovské vrchy	SKCHVU036	121 854 ha

2. osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území. Z hľadiska územnej ochrany prírody **do katastrálneho územia Teriakovce nezasahuje žiadne chránené územie národného alebo európskeho významu.**

Tabuľka 10 Prehľad CHÚ v okrese Prešov

Názov chráneného územia	Kód lokality	Výmera CHÚ
Čergov	SKUEV0332	6 029 ha
Demjatské kopce	SKUEV0323	9 ha
Dubnícke bane	SKUEV0401	242 ha
Dunitová skalka	SKUEV0330	1 ha
Fintické svahy	SKUEV0322	747 ha
Gýmešský jarok	SKUEV0934	40 ha
Hornádske lúky	SKUEV0940	67 ha
Kamenná Baba	SKUEV0207	343 ha
Pusté pole	SKUEV0390	90 ha
Radvanovské skalky	SKUEV0324	3 ha
Salvátorské lúky	SKUEV0321	3 ha
Šimonka	SKUEV0932	2 978 ha
Šindliar	SKUEV0320	8 ha

Zdroj: <http://www.biomonitoring.sk/>

Odpadové hospodárstvo

Obec je zodpovedá za nakladanie s odpadmi (Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktoré vznikli na území obce a tieto podrobnosti o nakladaní s odpadmi obec upravuje vo všeobecne záväznom nariadení (VZN). Náklady na činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi hradí obec z miestneho poplatku podľa zákona o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady.

Vývoz TKO je zabezpečovaný pravidelne a separovaný zber podľa harmonogramu vývozov v obci.

Zber a vývoz komunálneho odpadu zabezpečuje KOSIT, a.s.

Zber a vývoz separovaného odpadu zabezpečuje Združenie obcí Ekotorysa.

Vývoz TKO je zabezpečovaný pravidelne 1x za 3 týždne a separovaný zber podľa harmonogramu vývozov v obci. Odpad je odovzdaný na skládku TKO, ktorá sa nachádza v katastri obce Hanušovce nad Topľou.

V roku 2024 predstavoval odpad z obce celkom: 154,77 t,

z toho TKO: Zmesový komunálny odpad: 130,91 t, Objemný odpad: 23,86 t.

Separovaný odpad: Papier: 14,72 t, Sklo: 23,47 t, Plasty: 19,61 t, Kovový odpad: 21,175 t, Elektroodpad: 21,83 t, Biologicky rozložiteľný odpad: 5,316 t a obyvatelia recyklujú aj v domácich kompostoviskách.

Zdroj: OcÚ Teriakovce

Základnou podmienkou pre zhodnocovanie odpadov je ich separovaný zber v požadovanom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu. Systém separovaného zberu si zvolí obec podľa špecifických potrieb a podmienok územia. V komunálnej sfére je prioritné plánovanie zamerané na zlepšenie technického vybavenia miest a obcí pre separovaný zber odpadov, na efektívnosť zberového systému v obciach a mestách so zabezpečením väčšieho množstva separovaných zložiek komunálneho odpadu a na doriešenie zberu nebezpečných zložiek z komunálneho odpadu. Zníženie zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov na skládkach odpadov vyvoláva potrebu alternatívnych metód zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov po ich separovanom zbere.

História obce

Teriakovce ležia na severozápadných výbežkoch Slanských vrchov, v nadmorskej výške okolo 355m. Územné majetky Teriakoviec a severnejšie ležiaceho Šalgovíka patrili k panstvu Solivar, ktoré od roku 1288 patrilo šľachticovi Jurajovi, predkovi šľachticov šošovcov. Juraj v roku 1289 daroval svojim vazalom Petrovi a Tomášovi majetok Šalgovíka. Juraj, prípadne jeho synovia, koncom 13. alebo začiatkom 14. storočia dali susedný majetok zemanom, synom Petra Teriaka. Dotýčný majetok okolo roku 1327 patrila bratom Jánovi a Mikulášovi Teriakovcom. Zemanovia sa tu usadili a od druhej polovice 14. storočia používali v prídomku maďarský názov ich dediny. Keďže onen majetok bol vyčlenený z chotára starobylej slovenskej dediny Sol', spočiatku zemanovia používali v prídomku maďarizovaný názov tejto dediny. Jej trvalými názvami sa však stali názvy odvodené od prezývky bratov Teriakovcov. Maďarský názov Teryekfalua používali zemanovia, slovenský Teriakovce obyvatelia okolitých dedín.

Z uvedených poznatkov vyplýva, že Teriakovce vznikli z iniciatívy zemanov Teriakovcov koncom 13., prípadne začiatkom 14. storočia. V 14. storočí dali zemanovia postaviť murovaný ranogotický kostol, ktorý trval do 18. storočia. Teriakovce patrili tamojším zemanom aj v 15.-16. storočí, hoci v 16. storočí väčšina dediny patrila aj spríbuzneným zemanom Langovcom, Niomarkaiovcom, Komorníkovcom, a iným.

Sedliacke domácnosti okrem richtárovej boli v roku 1427 zdanené daňou kráľovi od 8 port, takže Teriakovce boli malou dedinou. Neskôr postupne väčšina sedliakov strácala užívané pozemky a sedliaci upadali medzi želiarov. Majetky zaberali zemanovia. V rokoch 1543, 1567 a 1588 zdanili od dvoch, jednej a pol, resp. jednej porty, pričom v roku 1567 tu hospodárili len 4 sedliacke domácnosti, všetky na polovočných usadlostiach. V uvedených rokoch tu žili štyri, sedem a tri želiarske domácnosti. V 80.-90. rokoch 16. storočia sa tu usadili nové rodiny, lebo v roku 1600 stálo v sídlisku 13 obývaných domov. Pravda, z toho boli dve-tri kúrie miestnych zemanov. V sídlisku bol aj kostol a fara, možno i škola.

Koncom 16. storočia boli Teriakovce stredne veľkou dedinou. Väčšinu ich obyvateľov tvorili poddaní, ale žili tu aj zemianske rodiny a osadenstvo fary.

Zdroj: <https://teriakovce.sk/o-obci/>

Pamiatky a cirkevné stavby

Rímsko-katolícky kostol sv. Michala archanjela zapísaný ako nehnuteľný pamiatkový objekt v signatúre V – 4473. Obec Teriakovce ako celok je zapísaná v signatúre Z – 1570. Postavený bol na malom panstve zemanov Teriakovcov, vyčleneného z panstva predkov rodiny Sóos a usídlených v tejto dedine koncom 13. resp. začiatkom 14. storočia. Kostol je reprezentantom najstaršej skupiny murovanej architektúry regiónu. Vznikol v prvej polovici 14. storočia ako malý, pozdĺžny sakrálny objekt bez veže a sakristie a v tejto hmote sa de facto zachoval dodnes. S výnimkou prístavby sakristie, jeho citlivej barokovej úpravy, ktorá sa nedotkla prístavby, dispozície a výrazu tradičného kostola (veža, zaklenutie lode, úprava zastrešenia, výzdoba, západný portál), a severnej prístavby zo 60-tých rokov 20. storočia kostol ostal autenticky zachovalý dodnes. Stojí na území pôv. cintorína vymedzeného obvodovým múrom zaniknutého v 18. storočí. Pôvodný obvodový múr cintorína sa úpravou obecnej cesty a okolitej parcelácie zmenil na extrémne vysoký oporný múr, hlavne z juhu a východu ohraničujúci malý a priestorovo obmedzený areál kostola.

Obrázok 4 Kostol sv. Michala archanjela

Zdroj: <https://teriakovce.sk/>

V obci sa nachádza aj Rímskokatolícky kostol Božieho milosrdenstva.

Obrázok 5 Rímskokatolícky kostol Božieho milosrdenstva

Zdroj: <https://teriakovce.sk/category/galeria/obec-kostol/>

Symboly obce

Symbolmi obce Teriakovce sú erb, vlajka a pečať obce.

Blazón erbu: V striebornom štíte zhora zelenou dubovou girlandou ovenčené čierne bordúry odvrátených pluhových radlíc - čeriesla a lemeša.

Komentár: Symbolika hlavného zamestnania obyvateľov obce, podľa odtlačku pečatidla obce z prvej polovice 19. storočia, doplnená o dubovú girlandu, keďže chotár obce z väčšej časti predstavuje dubový les.

Číslo uznesenia: OZ – 35/05

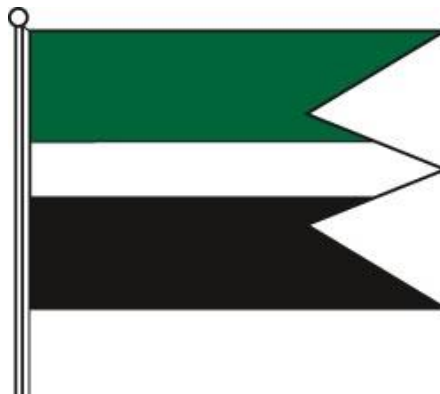
Signatúra: T-119/2005

Autori: Leon Sokolovský, Peter Kónya, Sergej Pančák

Obrázok 6 Erb obce Teriakovce

Obrázok 7 Vlajka obce Teriakovce

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2521

Obecná vlajka má podobu troch pozdĺžnych pruhov zeleného, bieleho a čierneho. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Zdroj: <https://www.buyflags.eu/teriakovce>

Pečať obce je okrúhla, uprostred je vyobrazený erb obce a kruhopisom OBEC TERIAKOVCE.

Zdroj: Výročná správa obce Teriakovce za rok 2023

Významné osobnosti obce

V obci sa narodil **Jozef Prokop** 1909-1991, kňaz, lekár MUDr. Jozef Jurášek 1925-1988, rehoľná sestra **Imelda** 1916-2003, rehoľná sestra **Fillonila** 1912-2003, rehoľná sestra **Anežka** 1976, V obci pôsobil učiteľ Teriakovskej školy od roku 1922 **Jozef Maľar**, ktorý pôsobil aj ako organista.

Zdroj: Výročná správa obce Teriakovce za rok 2023

Technická infraštruktúra a doprava

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Teriakovce je verejný vodovod. Je potrebné dobudovať vodovod v niektorých častiach obce.

Kanalizácia a ČOV

V obci je vybudovaná kanalizácia zvedená do kanalizácie mesta Prešov, cca 90 % obyvateľov napojených. Na základe dotazníkového prieskumu sme zistili, že niekde chýba.

Zásobovanie elektrickou energiou

Elektrickou energiou je napojených 100% obývaných domácností.

Zásobovanie plynom

Obec Teriakovce je plynofikovaná čiastočne, cca 1/3 obce.

Telekomunikácie

Miestna telekomunikačná sieť obce Teriakovce je zabezpečená vzdušným vedením. Telefónne spojenie v obci je napojené podzemným vedením na uzlovú telefónnu ústredňu v Prešove. Obec je taktiež pokrytá signálom v sieti všetkých mobilných operátorov. Je existujúci rozvod optiky.

Dopravná infraštruktúra

Obec Teriakovce je na cestnú sieť napojená prostredníctvom cesty III. triedy v smere Prešov - Prešov m. č. Solivar. - Teriakovce, alebo Prešov - Prešov m. č. Šalgovík - Teriakovce. Cestnú dopravnú sieť sídla tvoria:

-Cesta III/0681

-Miestne komunikácie (spojovacie a obslužné)

Pre obyvateľov obce je cestná osobná hromadná doprava zaistená autobusmi MHD, ktoré premávajú po trase Prešov – Solivar – Teriakovce a späť.

Vzdelávanie a školstvo

V obci Teriakovce sa nachádza materská škola, ktorú navštevujú deti od 3 do 6 rokov. Tá im zabezpečuje predškolské vzdelávanie, šport, pobyt na zdravom vzduchu a vychádzky do prírody. V obci sa nenachádza základná škola.

Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Teriakovce

Školské zariadenie	Počet žiakov / detí – spolu				
	Rok 2023	Rok 2022	Rok 2021	Rok 2020	Rok 2019
Materská škola	18	20	20	17	21

Zdroj: ŠÚ SR

Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

Ľudské zdroje sú základným predpokladom pre zabezpečenie prosperity každého územia.

Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Teriakovce SODB 2021

Údaje o obyvateľoch			
Počet obyvateľov spolu:	muži:	ženy:	
850	425	425	
Hustota obyvateľstva (ob./km²):	Štátni občania:	Cudzinci:	
265,26	847	3	
Veková štruktúra			
0 – 14-roční:	15 – 64-roční:	65 a viac roční:	Priemerný vek (roky):
192	562	96	35,92
Vzdelanie			
základné:	stredoškolské:	vysokoškolské:	Ekonomicky aktívni:
128	361	222	439
Najpočetnejšie náboženské vyznania			
Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke):	bez náboženského vyznania:	Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke):	
578	121	80	
Rodinný stav			
slobodný, slobodná:	ženatý, vydatá:	rozvedený, rozvedená:	vďovec, vdova:
380	409	24	37

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525286>

Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Teriakovce SOBD2021

Údaje o domoch			
Domy:			
243			
Rodinné domy:	Bytové domy:		
236	2		
Domy vo vlastníctve fyzickej osoby:			
217			
Domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete:	Domy s plynovou prípojkou:	Domy s prípojkou na kanalizačnú sieť:	Obnovené domy:
171	145	181	81

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525286>

Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Teriakovce SOBD2021

Údaje o bytoch		
Byty:		
276		
Byty v rodinných domoch:		
239	Byty v bytových domoch:	
	30	
Obecné byty:		
0		
Priemerná podlahová plocha bytu (m²):	Byty s vodovodom zo spoločného zdroja:	Byty vykurované plynom:
124,8	203	149

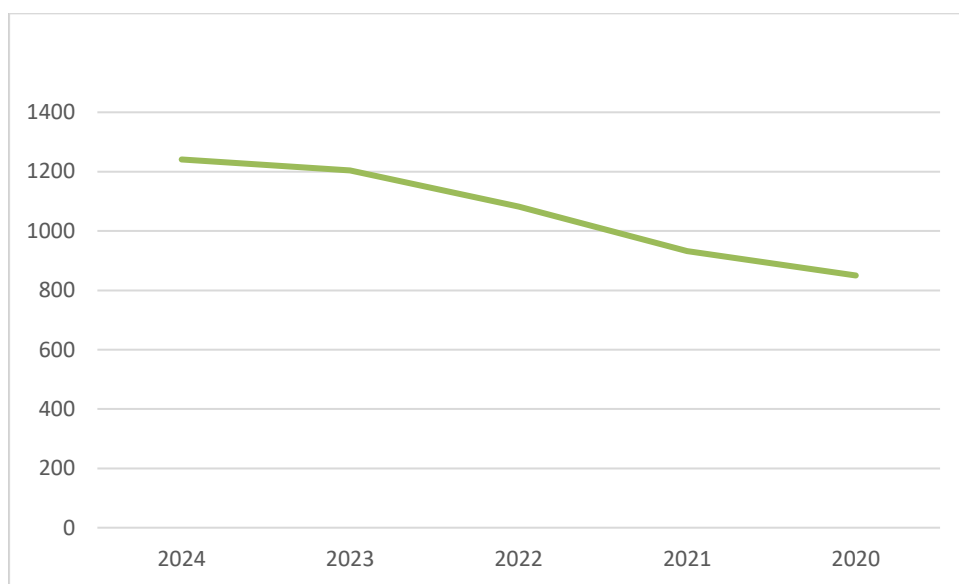
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525286>

Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Teriakovce od roku 2020-2024

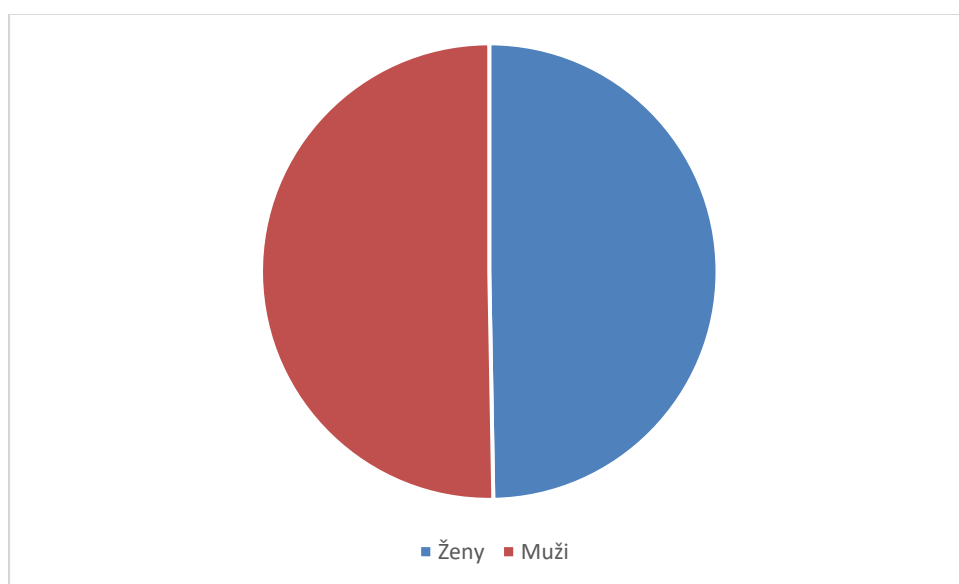
Rok	Ženy	Muži	Počet obyvateľov spolu
2024	617	624	1241
2023	600	604	1204
2022	544	538	1082
2021	469	463	932
2020	427	423	850

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 - 2024 v obci Teriakovce

Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Teriakovce

Tabuľka 16 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020-2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet narodených spolu:	12	10	12	16	15
Počet zomretých spolu:	5	5	5	1	3
Prirodzený prírastok/úbytok	7	5	7	15	12

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020-2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet prisťahovaných spolu:	30	87	152	120	43
Počet odsťahovaných spolu:	7	10	9	13	18
Migračné saldo spolu:	23	77	143	107	25

Zdroj: ŠÚ SR

V obci Teriakovce je priaznivý demografický vývoj počtu obyvateľov, nakoľko za posledných 5 rokov boli celkovo iba prírastky obyvateľov.

Analýza príčin a dôsledkov

Cieľom analýzy príčin a dôsledkov je:

- identifikovať problémy,
- nájsť ich príčiny a dôsledky, ktoré z nich vyplývajú.

V obci Teriakovce sú identifikované 3 základné problémy:

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií a chodníkov*
2. *Rekonštrukcia verejných budov a priestranstiev*
3. *Nedostatočná environmentálna infraštruktúra*

V nasledujúcom strome problémov je možné vidieť schému jednotlivých problémov, ich súvislostí a dôsledkov.

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií a chodníkov:*

Problém je spôsobený 3 hlavnými príčinami - frekventovanosť dopravy, klimatické podmienky a chýbajúce finančné prostriedky. Vďaka týmto príčinám sa stav vozoviek v obci zhoršuje.

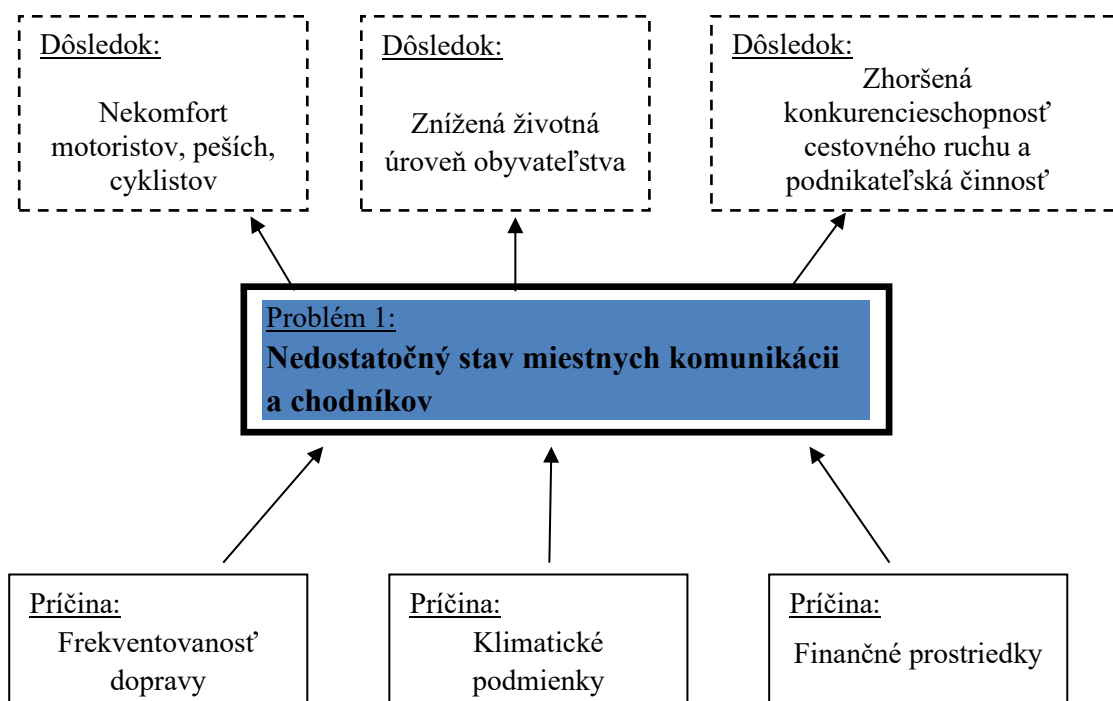
2. Rekonštrukcia verejných budov a priestranstiev:

Problém spôsobujú 3 hlavné príčiny - vek obce, klimatické podmienky a nedostatok finančných prostriedkov. Tieto faktory zapríčiňujú, že v obci nie sú rekonštruované verejné budovy.

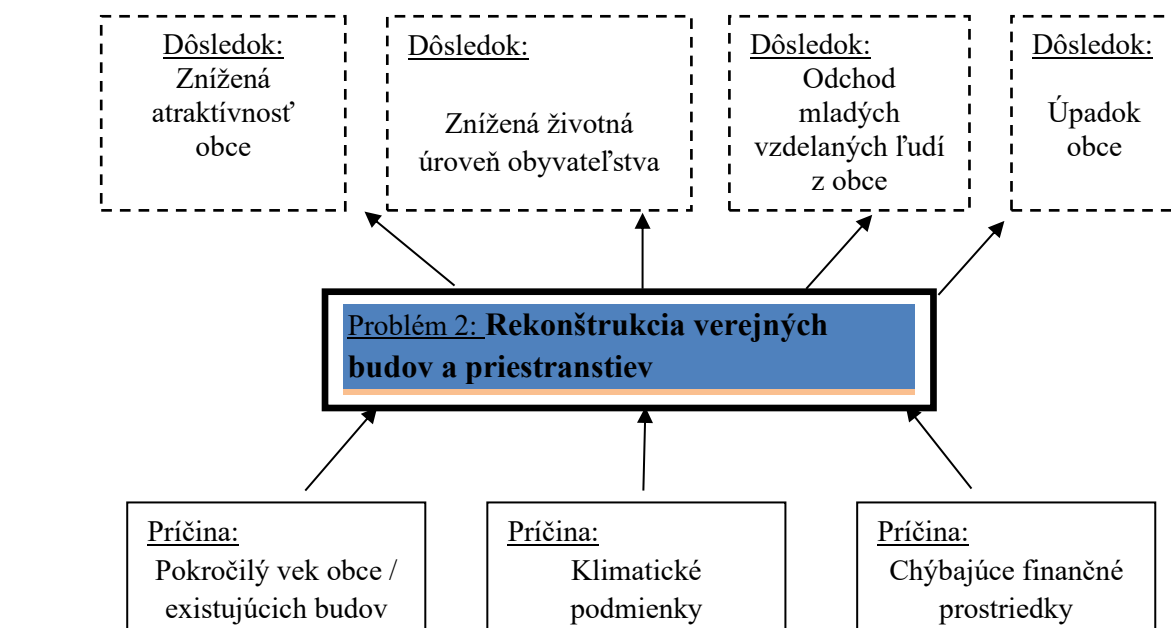
3. Nedostatočná environmentálna infraštruktúra:

Problém spôsobujú 1 hlavná príčina - chýbajúce finančné prostriedky. Nie je vybudovaná kanalizácia. Vybudovaním environmentálnej infraštruktúry sa zvýši celková životná úroveň obyvateľstva a zabráni sa odchodu mladých ľudí z obce.

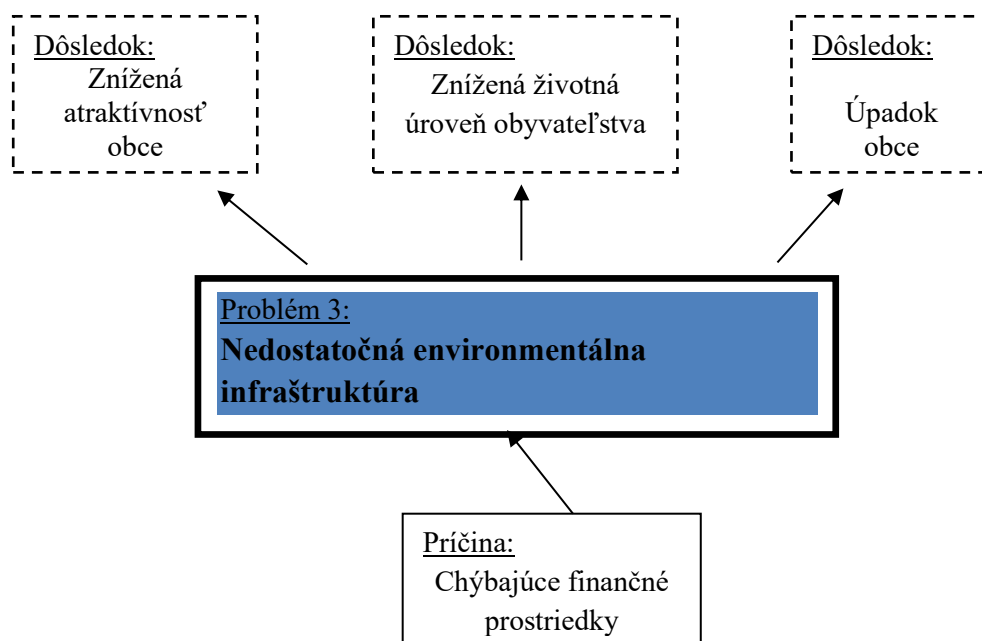
Obrázok 8 Schéma stromu problémov

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárenie obce

Obec Teriakovce pri hospodárení musí dodržiavať Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení neskorších zákonov a má mať vypracované a schválené Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce. Rozpočet obce

je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom.

Príjmy rozpočtu obce sú:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a je rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj:

- a) prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov,
- b) prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení,
- c) návratné zdroje financovania,
- d) združené prostriedky.

Výdavky rozpočtu obce - z rozpočtu obce sa uhrádzajú:

- a) záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,
- b) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou,
- c) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov,
- d) výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktorý obec užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov,

- e) záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo s vyšším územným celkom, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti obce vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,
- f) výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,
- g) úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,
- h) výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a na úhradu výnosov z nich,
- i) iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Z rozpočtu obce sa môžu poskytovať dotácie PO, ktorých zakladateľom je obec, a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce. Obec môže poskytovať dotácie inej obci alebo VÚC, ak zabezpečuje niektoré úlohy pre obec, alebo ak ide o poskytnutie pomoci pri likvidácii následkov živelnnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti na ich území.

Tabuľka 18 Celkové hodnotenie rozpočtu

	Rozpočet 2023	Skutočnosť 2023
Bežné príjmy celkom	418 950	452 365
Bežné výdavky celkom	388 097	387 788
+ prebytok, –schodok rozpočtu	30 853	64 577
Kapitálový rozpočet		
Kapitálové príjmy celkom	26 000	25 056
Kapitálové výdavky celkom	85 853	73 975
+prebytok -schodok rozpočtu	-59 853	-48 919
Celkový rozpočet obce		
Príjmy celkom	444 950	501 574
Výdavky celkom	473 950	485 428,
+prebytok – schodok rozpočtu	-29 000	15 658,32

Zdroj: Výročná správa obce Teriakovce za rok 2023

Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej implementácia do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (pre Slovenskú republiku išlo o roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom. Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa stratégia regionálnej politiky zmenila, keďže sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencie schopné a majú najväčší potenciál rozvoja. Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia. Na územie Slovenskej republiky tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu. Dôležitým impulzom pre oblasť Prešovského samosprávneho kraja, okresu Prešov by určite bola podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k uvedenej oblasti. Vzhľadom na predošlé skúsenosti však konštatujeme, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií do najrozvinutejších regiónov Slovenska. Uvedená politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makro polohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.) prispievajú k nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity.

Jednou z možností získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne fondy a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne fondy a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z európskych a štrukturálnych fondom hlavným zdrojom financií, bez ktorého samosprávy nemôžu realizovať svoje investičné projekty.

Slovensko môže čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (v skratke "EŠIF") prostredníctvom operačných programov do konca roka 2023 a v prípade PRV do konca roka 2025 z týchto OP:

- OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ)
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)
- OP Výskum a inovácie(OP VaI)
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS)
- Technická pomoc
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2025

Jednotlivé členské štáty EÚ majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR zakotvuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, uzatvorená s Európskou komisiou a je základným strategickým dokumentom vypracovaný Slovenskou republikou za účasti partnerov, ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia na účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov Európskej únie. Je základom pre čerpanie fondov Európskej únie na území Slovenskej republiky. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti :

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

V programovom období 2021-2027 je čerpanie prostredníctvom Programu Slovensko. Najväčšia časť investícií bude smerovať na zelené a klimatické ciele, vrátane zvýšenia energetickej bezpečnosti Slovenska. Dôležitá časť zdrojov bude ďalej smerovať na vedu,

výskum, podporu inovácií, keďže len inovácie zabezpečia kvalitnejšie pracovné miesta a lepšie platy pre ľudí na Slovensku. Druhý najvyšší objem investícií pôjde do sociálnej oblasti a na vzdelávanie, ktoré je kľúčom k úspechu Slovenska.

Zdroj: www.mirri.gov.sk

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je dôležité vedieť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Cieľom STEEP analýzy je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Faktory, ktoré sa posudzujú v jednotlivých oblastiach môžu byť nasledujúce:

Tabuľka 19 STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Zmeny populácie-starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Dopad ŽP-vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania-aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štandardy na politickej scéne domáce a štrukturálna politika Európskej únie	Organizačná kultúra, zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Bola vypracovaná najmä na základe dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)

Cieľom analýzy SWOT je zhodnotenie doterajšieho stavu obce prostredníctvom zhrnutých informácií v analytickej časti. Jedná sa o sumárne zhrnutie silných a slabých stránok obce ako aj možných príležitostí a hrozieb.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

Na základe výsledkov SWOT analýzy je možné vytvoriť optimálnu a ideálnu stratégiu pre rozvoj obce.

SWOT analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození poskytla prehľad potenciálnych obmedzení i možností pri ďalšom rozvoji obce. Na základe zhodnotenia SWOT analýzy je nevyhnutné stanoviť priority strategických cieľov v jednotlivých oblastiach a prijať opatrenia na zabezpečenie ich dosiahnutia. Analýza príležitostí a ohrození umožňuje odhaliť doteraz nevyužitú šancu a súčasne definovať riziká, s ktorými sa samospráva môže v ďalšom období stretnúť.

Tabuľka 20 SWOT analýza ekonomickej oblasti

Ekonomická oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
výhodná geografická poloha obce - blízkosť okresného a krajského mesta – Prešov dopravné spojenia s premávkou v postačujúcich časových intervaloch dostatočná telekomunikačná sieť prítomnosť atraktívneho prostredia	zlý technický stav miestnych komunikácií (MK), v niektorých častiach chýbajú MK chýbajúce chodníky a parkoviská poškodené chodníky chýbajú cyklocestičky nevyhovujúci technický a energetický stav obecných budov (kultúrny dom, , OcÚ..) zastaralé verejné osvetlenie
Príležitosti	Ohrozenia
výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií (MK) výstavba a rekonštrukcia chodníkov vybudovanie parkoviska pred KD budovanie cyklocestičky rekonštrukcia a zateplenie obecných budov (OcÚ, KD, ..) revitalizácia verejných priestranstiev vybudovanie verejného osvetlenia	poškodzovanie miestnych komunikácií znehodnotenie obecného majetku zvyšovanie prevádzkových nákladov nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti, existenčné podmienky pre zabezpečenie rodiny nedostatok finančných prostriedkov určených na rozvoj a renováciu obce

Tabuľka 21 SWOT analýza sociálnej oblasti

Sociálna oblasť a občianska vybavenosť	
Silné stránky	Slabé stránky
predpoklady priaznivého migračného vývoja počtu obyvateľstva existencia predškolského zariadenia priamo v obci existencia kultúrneho domu futbalové ihrisko existencia a fungovanie spolkov v obci,	nezrekonštruované obecné budovy nedostatočný priestor na voľnočasové aktivity
Príležitosti	Ohrozenia
výstavba detského ihriska výstavba multifunkčného ihriska	zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva nedostatočná podpora zo strany VÚC a štátu vo sfére občianskej vybavenosti rozpad spoločenských, komunitných a rodinných vzťahov

Tabuľka 22 SWOT analýza environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
pokojné a tiché prostredie krásna príroda zdravé ŽP relatívna zachovalosť životného prostredia dostatok priestorov pre budovanie oddychových zón v obci plynofikácia obce existencia verejného vodovodu a kanalizácie zabezpečený odvoz TKO a separovaný zber	chýba vodovod a kanalizácia na ul. Slnecná, Letná a Jesenná chýba zberný dvor a obecné kompostovisko všeobecný nezaujem znečisťovateľov na zlepšovaní ŽP a odstraňovaní príčin existencie divokých skládok
Príležitosti	Ohrozenia

bezpečné odvádzanie odpadových vôd dobudovaním kanalizácie v obci ul. Slnčná, Letná a Jesenná dobudovanie vodovodu na ul. Slnčná, Letná a Jesenná vybudovanie zberného dvora vybudovanie obecného kompostoviska možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátneho rozpočtu znižovanie znečisťovania ŽP formou zvyšovania úrovne environmentálneho povedomia	vysoká frekvencia automobilovej dopravy znečistenie životného prostredia ohrozovanie obce prašnosťou a znečisťovaním ovzdušia vplyvom zveľaďovania technickej a občianskej infraštruktúry ohrozovanie čistoty spodných vôd septikmi nárast množstva vznikajúceho komunálneho odpadu poškodenie majetku obce a obyvateľov obce ohrozenie zdravia vytváranie nepovolených, tzv. divokých skládok
---	--

Časť B - Strategická časť

Strategická časť programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026-2030 s výhľadom do roku 2035 nadväzuje na analytickú časť, ktorá je založená na komplexnej analýze územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné danosti a špecifiká.

Táto časť obsahuje:

- víziu územia,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Pre stanovenie rozvojovej stratégie obce je nevyhnutné rešpektovať varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Súčasťou strategickú časti je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ako aj v ďalších čiastkových oblastiach.

Vízia, ciele a priority

Hlavným zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele) k zvýšeniu záujmu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržovania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

Vízia stratégie územia Slovenska 2030: „Slovensko je krajina s vysokou životnou úrovňou, kvalitnými verejnými službami a zdravým životným prostredím pre všetkých obyvateľov“.

Ekonomický rozvoj sa opiera o inovácie a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, čo vedie k rastu životnej úrovne obyvateľov pri vyváženom pomere pracovného a rodinného života.

Vízia Prešovského samosprávneho kraja v regionálnom rozvoji: „Vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Prešovského kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja“.

Vízia a cieľ rozvoja obce Teriakovce ako prepojenie analytickej fázy strategického plánovania s plánovacou časťou bol na základe predchádzajúcich analýz a spracovaných charakteristík definovaný nasledovne:

Vízia:

„Obec Teriakovce vybuduje príťažlivú obec s prevažujúcim vidieckym charakterom osídlenia, s kvalitnou infraštruktúrou, ktorá sa zameriava predovšetkým na potreby svojich obyvateľov a zabezpečuje aj možnosti pre trávenie voľného času. Zároveň s dobudovaním a rekonštrukciou potrebnej technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti sa zlepšia podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, čím sa zvýši úroveň zamestnanosti a kvality služieb pre obyvateľov obce.“

Strategický cieľ:

„Vytvárať podmienky k zvýšeniu kvality života obyvateľov obce a atraktivity obce efektívnym využívaním prírodných, kultúrnych a ľudských zdrojov pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja a s uplatnením zásad ochrany životného prostredia.“

Nasledujúce tri ciele rozvoja vyjadruje hlavné oblasti, v ktorých by sa mala obec v najbližších rokoch rozvíjať a na rozvoj ktorých by sa mala zamerať. Sú prioritami, reprezentujúcimi hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory zo strany obce.

1. Technická infraštruktúra - Ekonomická oblasť
2. Šport a kultúra - Sociálna oblasť
3. Životné prostredie - Environmentálna oblasť

Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti

Prioritná oblasť - Ekonomická (hospodárska)
Cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov
Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie, chodníky a verejné priestranstvá

Špecifický cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci

Zdôvodnenie: Úlohou tohto cieľa je vybudovať základnú infraštruktúru a zabezpečiť kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň vybavenia zariadení infraštruktúry v obci, ktorá skvalitní život obyvateľom obce a ostatným návštevníkom obce a vedie k zvýšeniu vidieckej ekonomiky. Odstránením havarijných situácií a zlepšením technicko - energetických vlastností na objektoch verejných budov sa znížia prevádzkové náklady, zníži sa environmentálna záťaž a zvýši sa estetická funkcia.

Tabuľka 24 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti

Prioritná oblasť - Sociálna
Cieľ 2: Zabezpečenie priestoru pre zmysluplné trávenie voľného času
Opatrenie 2.1 Rozvoj voľno časových aktivít

Špecifický cieľ 2: Zabezpečenie priestoru pre zmysluplné trávenie voľného času

Zdôvodnenie: Demografický vývoj obyvateľstva je spôsobený aj migráciou obyvateľstva za lepšími podmienkami. Úlohou tohto cieľa je dobudovať kultúrnu a športovú infraštruktúru a zabezpečiť realizáciu tradičných kultúrnych a športových podujatí so zapojením širokej verejnosti a tak udržať mladú generáciu v obci.

Tabuľka 25 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti

Prioritná oblasť - environmentálna
Cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva

Špecifický cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry

Zdôvodnenie: S narastajúcou spotrebou vody a s tým spojeným vypúšťaním odpadových vôd je dôležité eliminovať vplyv negatívnych zložiek na životné prostredie. Riešenie ochrany a tvorby ŽP vedie k uplatňovaniu separovania odpadov, a tým zníženiu množstva komunálneho

odpadu a výskytu nelegálnych skládok. Úlohou tohto cieľa je vybudovanie environmentálnej infraštruktúry a s uplatnením environmentálne vhodných technológií.

Časť C - Programová časť

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť. Obsahom sú opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám.

Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Konkrétne aktivity a opatrenia, ktoré samospráva plánuje realizovať v strednodobom horizonte sú uvedené v nasledujúcom formulári.

Opatrenia a aktivity

- opatrenia – súhrn aktivít,
- aktivity – napomáhanie realizácie priorít

Tabuľka 26 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita/Projekt	Prioritná /oblasť	oblasť
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov	1.1.1 Rekonštrukcia kultúrneho domu	Ekonomická/sociálna/en vironmentálna	
Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie, chodníky a verejné priestranstvá	1.2.1 Vybudovanie chodníka na Solivarskej a Šebastovskej ulici	Ekonomická/ environmentálna	
	1.2.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	Ekonomická/ environmentálna	
	1.2.3 Výstavba nových komunikácií	Ekonomická/ environmentálna	
	1.2.4 Cyklocestička smer Solivar	Ekonomická/ environmentálna	
	1.2.5 Výstavba parkoviska pred KD	Ekonomická/ environmentálna	
	1.2.6 Výstavba verejného osvetlenia	Ekonomická/ environmentálna	

	1.2.7 Lesopark	Ekonomická/ sociálna/ environmentálna
	1.2.8 Turisticko/náučný chodník	Ekonomická/ sociálna/ environmentálna
Opatrenie 2.1 Rozvoj voľno časových aktivít	2.1.1 Multifunkčné ihrisko	Sociálna
	2.1.2 Detské ihrisko	Sociálna
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd	3.1.1 Dobudovanie kanalizácie a vodovodu na ulici Slnecná, Letná a Jesenná	Environmentálna
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva	3.2.1 Zberný dvor	Environmentálna
	3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska a nákup techniky	Environmentálna

Opis rozvojovej stratégie

(Merateľné ukazovatele, finančný plán programu, časový horizont uskutočnenia, zdroje financovania)

Monitorovanie PHSR obce Teriakovce sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu navrhnutého rozvoja obce je schopnosť obce zabezpečiť financovanie aktivít zameraných na dosiahnutie zámeru.

Na finančné zabezpečenie realizácie programu je možné použiť:

- vlastné zdroje z miestnych daní, podielových daní alebo poplatkov
- zdroje štátneho rozpočtu, štátnych fondov a Prešovského samosprávneho kraja
- prostriedky z fondov Európskej únie
- bankové úvery
- príspevky od fyzických osôb
- dary a pod.

Jednotlivé priority je potrebné realizovať podľa množstva disponibilných zdrojov a v závislosti od náročnosti dosiahnutého efektu a finančnej nákladovosti jednotlivých realizovaných opatrení.

Výška finančných prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít je stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov na ich realizáciu. Taktiež je definované, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať (obecný rozpočet, štátny rozpočet, prostriedky Európskej únie atď.), kto by mal byť žiadateľ a následne sa určili aj predpokladané časové horizonty uskutočnenia.

Tabuľka 27 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov

Aktivita/Projekt	Výsledok	dopad/ukazovateľ
1.1.1 Rekonštrukcia kultúrneho domu	Zateplenie obvodových konštrukcií, strechy, výmena strešnej krytiny, okien, výmena inštalácií, výmena omietok a podláh..	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.1 Vybudovanie chodníka na Solivarskej a Šebastovskej ulici	Osadenie obrubníkov, pokladka podkladných a vrchných vrstiev	km novovybudovaných chodníkov, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	Výmena asfaltového krytu, obrubníkov, výmena podlážia, všetky vrstvy asfaltu, dažďová kanalizácia, cestné a parkové obrubníky	km rekonštruovaných ciest, km rekonštruovaných chodníkov, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.3 Výstavba nových komunikácií	Výstavba nových komunikácií v obci	km novovybudovaných ciest, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.4 Cyklocestička smer Solivar	Vybudovanie cyklocestičky smer Solivar	km novovybudovaných cyklocestičiek, počet doplnkových prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.5 Výstavba parkoviska pred KD	Výstavba parkoviska pred kultúrnym domom	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

1.2.6 Výstavba verejného osvetlenia	Výstavba a modernizácia verejného osvetlenia	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.7 Lesopark	Výstavba altánkov, lavičiek, jazierka, vyčistenie jestvujúcich plôch od náletov, výstavba chodníkov	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.2.8 Turisticko/náučný chodník	Vybudovanie turisticko/náučného chodníka	km novovybudovaných chodníkov, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
2.1.1 Multifunkčné ihrisko	Výstavba multifunkčného ihriska	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
2.1.2 Detské ihrisko	Výstavba detského ihriska	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
3.1.1 Dobudovanie kanalizácie a vodovodu na ulici Slnčná, Letná a Jesenná	Dobudovanie kanalizácie a vodovodu na ulici Slnčná, Letná a Jesenná	počet napojených domácností na vodovod, počet napojených domácností na kanalizáciu, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
3.2.1 Zberný dvor	Výstavba spevnenej plochy s odvodnením, nákup techniky	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska a nákup techniky	Výstavba spevnenej plochy s odvodnením, nákup technika na spracovanie kompostu - premiešavač, drvič biologického odpadu, štiepkovač, traktor, traktorová vlečka...	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť D - Realizačná a finančná časť

Realizačná časť sa zameriava na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Táto časť obsahuje:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Akčný plán obce obsahuje predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít, ktoré súvisia s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti ekonomicko-sociálneho rozvoja. Plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Plán obsahuje predpokladané termíny plnenia úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Výška nevyhnutných finančných prostriedkov je uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Sumy uvedené v PHSR sú určené odhadom, nakoľko bez spracovania príslušnej projektovej dokumentácie nie je možné určiť presnú sumu kalkulovanú na jednotlivé projekty. Niektoré projekty/aktivity sa budú realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy. Iné budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného a personálneho zabezpečenia.

Zdroje, ktoré sa samospráva pokúsi získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v PHSR sú najmä (ale nie len):

1. bankové úvery
2. rozpočet samosprávneho kraja
3. rozpočet obce (vlastné zdroje)
4. štátne dotácie z účelových fondov (Štátny fond rozvoja bývania, Environmentálny fond...)
5. financovanie z národných projektov (úradu práce, sociálnych vecí a rodiny- AOTP...)
6. európske štrukturálne a investičné fondy
7. účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR
8. neinvestičné fondy, nadácie

9. sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora

Dôležitým doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov Európskej únie Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu.

Možnosť získať verejné finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov umožní obci orientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov. Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa bude opierať nie len o zdroje obce, národné zdroje, zdroje z európskych štrukturálnych a investičných fondov, zdroje VÚC, súkromné, ale aj ďalšie zdroje. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa po vypracovaní projektovej dokumentácie a bude vychádzať okrem iného aj z procesov verejného obstarávania.

Tabuľka 28 Akčný plán obce Teriakovce

Aktivita/Projekt	Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
1.1.1 Rekonštrukcia kultúrneho domu	2026-2035	1 000 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.1 Vybudovanie chodníka na Solivarskej a Šebastovskej ulici	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	2026-2035	100 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.3 Výstavba nových komunikácií	2026-2035	2 000 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.4 Cyklocestička smer Solivar	2026-2035	750 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.5 Výstavba parkoviska pred KD	2026-2035	40 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.6 Výstavba verejného osvetlenia	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.7 Lesopark	2026-2035	75 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.2.8 Turisticko/náučný chodník	2026-2035	75 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

2.1.1 Multifunkčné ihrisko	2026-2035	90 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
2.1.2 Detské ihrisko	2026-2035	50 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.1.1 Dobudovanie kanalizácie a vodovodu na ulici Slniečná, Letná a Jesenná	2026-2035	600 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.2.1 Zberný dvor	2026-2035	250 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska a nákup techniky	2026-2035	150 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR:

Vypracovaním a schválením PHSR plní obec základný princíp regionálnej politiky. Týmto princípom je princíp programovania. Implementácia konkrétnych projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétne osoby, ktoré budú predmetné projekty/aktivity uskutočňovať a preberať za ich realizáciu zodpovednosť. Vzhľadom na nedostatok interných obecných pracovníkov je predpoklad využitia externých odborníkov na zastrešenie konkrétnych projektov a aktivít.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je starosta obce. Starosta zodpovedá za celý systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Administratívne zabezpečenie PHSR je nevyhnutným predpokladom jeho plnenia. Realizácia PHSR si vyžaduje systematickosť vo všetkých postupoch od prípravy až po realizáciu. Zastupiteľstvo každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Systém monitorovania a hodnotenia:

Hlavným cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií a reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Ak bude systém monitorovania a hodnotenia dobre nastavený, týmto dôsledkom môže dôjsť k prípadnej zmene spôsobu

realizácie PHSR a podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Monitorovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Výstupom monitorovania PHSR je monitorovacia správa za príslušný rok v rámci implementácie projektov z európskych štrukturálnych fondov.

Tabuľka 29 Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2027	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V prípade potreby	Kontrola súladu PHSR s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	V prípade potreby	Pri značnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na opravu a doplnenie PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2026-2035	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, auditu, pripomienok poslancov

Záver

Tabuľka 30 Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	– <u>Názov:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 – <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a regionálneho rozvoja
Spracovanie	– <u>Forma spracovania:</u> Spracovanie PHSR na základe externého odborného poradenstva.
Schválenie	– <u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo v Teriakovciach schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035“

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy PHSR

- Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR
- Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR

a.s.	Akciová spoločnosť
EŠIF	Európske Štrukturálne a Investičné Fondy
EÚ	Európska Únia
ha	hektár
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
KD	Kultúrny dom
MK	Miestne komunikácie
MNV	Miestny národný výbor
MŠ	Materská Škola
MŠ SR	Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
n.o.	Neziskové organizácie
OcÚ	Obecný úrad
OP	Operačný Program
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
SODB	Sčítanie Obyvateľov, Domov a Bytov
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický Úrad Slovenskej Republiky
ÚPN	Územný plán obce
VÚC	Vyšší Územný Celok
VVS	Východoslovenská vodárenská spoločnosť
ZŠ	Základná Škola
ŽP	Životné Prostredie

Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR.....	4
Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR.....	4
Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR.....	5
Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Teriakovce	8
Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Teriakovce.....	8
Tabuľka 6 Spádovosť obce Teriakovce.....	9
Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Teriakovce v r. 2024.....	12
Tabuľka 8 Štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd v okrese Prešov	14
Tabuľka 9 Prehľad CHVÚ v okrese Prešov	15
Tabuľka 10 Prehľad CHÚ v okrese Prešov	16
Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Teriakovce	22
Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Teriakovce SODB 2021	23
Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Teriakovce SOBD2021.....	24
Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Teriakovce SOBD2021.....	24
Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Teriakovce od roku 2020-2024.....	25
Tabuľka 16 Prírodný prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020-2024.....	26
Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020-2024.....	26
Tabuľka 18 Celkové hodnotenie rozpočtu	30
Tabuľka 19 STEEP analýza (analýza externého prostredia).....	33
Tabuľka 20 SWOT analýza ekonomickej oblasti.....	35
Tabuľka 21 SWOT analýza sociálnej oblasti	36
Tabuľka 22 SWOT analýza environmentálnej oblasti	36
Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti	39
Tabuľka 24 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti.....	40
Tabuľka 25 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti	40
Tabuľka 26 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí	42
Tabuľka 27 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov	44
Tabuľka 28 Akčný plán obce Teriakovce	47
Tabuľka 29 Plán hodnotenia a monitorovania	49
Tabuľka 30 Schválenie PHSR.....	50
 Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 - 2024 v obci Teriakovce	25
Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Teriakovce	25
 Obrázok 1 Budova obecného úradu	8
Obrázok 2 Poloha obce Teriakovce.....	9
Obrázok 3 Letecká snímka obce Teriakovce.....	9
Obrázok 4 Kostol sv. Michala archanjela.....	19
Obrázok 5 Rímskokatolícky kostol Božieho milosrdenstva.....	19
Obrázok 6 Erb obce Teriakovce Obrázok 7 Vlajka obce Teriakovce	20
Obrázok 8 Schéma stromu problémov	27